

Redakcijos žodis

Kuždesys prie vasaros slenksčio

Eugenijus SKIPITIS

Nieko naujo, mielas žmogau, ne išgirsi. Pavasaris vėlyvas, šaltas, pakrapintas lietumi ir nelabai kokiomis pandemėmis nuotaikomis. Jeigu ir pavyko išvengti šių dvidešimt pirmojo amžiaus maro gnaužtų, vis tiek jautiesi ne kaip, nes aplinkoje tvyrantis nerimas neleidžia tau atverti durų įvairiaspalviam gyvenimui. Lietaus lašai ant lango stiklo tarsi ilgos nelaisvės ašaros. Džiaugiesi, kad išgyvenai iki pirmadienio, nuplėsi penktadienio kalendoriaus lapelį, su baime žvelgi į savaitgalį, kuris, ko gero, bus toks pat prėskas, kaip nuotolinės mišios. Galėtų būti daugiau šilumos ir saulės. Murzinių gandrų poros slankioja po pievas, tarsi juos kas nors būtų privertęs gyventi pagal Partnerystės įstatymą. Teks priprasti, kai Seimas jį patvirtins. Tiek šiam kartui sąmojo. Gamta turi savo dėsnius, pagal kuriuos paukšteliai ir gyvūneliai poruojasi, peri ir veda vaikus, jiems nerūpi žmonijos seksualinės problemos. Nors kažin ar nenustebtum pamatęs iš požemio karalystės išlindusį kurmį su vaivorykštės spalvų kailiu? Dievagokis, jog tokio regionio nepamatysi. Tik invazinės seksualinės mažumos drums tavo katalikišką protą iki to laiko, kol suprasi, kad viskas, kas žemėje yra – Dievo duota. Nuodėmė irgi. Kaip išbandymas, kad esi tvirtas. Tad girgždėdamas sukis. Prie vasaros slenksčio tau padėtas žiedų kilimėlis, būsimo derliaus mazgeliai, ausį glostantis medunešio gausmas.

Žaliosios gerovės dar teks palaukti. Vėjo jėgainės ir saulės elektrinės dar neprigamina tiek energijos, kad patenkintų nuolat augančius mūsų poreikius. Ličio jonų baterijos irgi neamžinos. Žmogaus protas, jeigu spės, gal ką nors naujo sugalvos. Kodėl sakau „jeigu spės“? Klimato atšilimas jau rodo savo jėgą. Arktyje nuo ledyno atskilo didžiausias pasaulio aisbergas. Nežinia, kur plauks,

Autoriaus nuotr.

gal ištirps, kokį poveikį padarys vandenynams ir jų pakrantėms. Net moderniausi kompiuteriai dar negali sumodeliuoti ateities. Belieka tik sapnuoti spalvotus šios vasaros sapnus ir galvoti, jog gamta mūsų pasigailės. Tačiau mes jos nesigailime. Stengiamės kuo daugiau atsikasti, o paragavę kiekvieną jos dovaną supakuoti į plastikinį maišelį ir palaidoti šiukšlynų piliakalniuose. Gamtosauginės priemonės yra bevaisės prieš vartotojišką žmonijos nusiteikimą. Po mūsų nors ir tvanas. Ir tvanas pamažu lipa į krantą. Ne tam, kad švelniai prisiglaustų prie kojų. Kai pagalvoji apie Klaipėdoje plūduriuojantį naujųjų laikų Nojaus laivą, ne alyvų šakelę matai balandžio snape, o pavojaus ženklą mūsų išlikimui. Ach, koks nykus vaizduotės Paryžius prie vandeniui užsemto Luvro.

Argi apie tai reikėtų galvoti stovint prie vasaros slenksčio? Vasara turėtų kuždėti kelionių maršrutus ir atostogų nuotykius. Aišku, ne Minske prievarta nutupdyto lėktuvo keleivių potyrius. Regis, turėtum šokinėti iš laimės sulaukęs gegučių kukavimo. Kur kitur jeigu ne gimtinėje jos iškukuos ilgą ir laimingą gyvenimą. Sakoma, kad vis-

kas praeina. Tikėkime, kad netrukus mus paliks pandeminis nuovargis, liausis lietus, ant Rambynos kalno prasiskleis jazminai, kaip vėjuje džiūstantys vaidilučių drabužiai. Ai, kaip knieti pačiupinėti tą šimtmečių senumo drobę, ant kurios parašyta mūsų praeitis. Kad ir kas bebūtų, į mūsų kiemą ateis šventės. Kuklūs giminių susitikimai, Joninės su paparčio žiedo paslaptimi, kokio nors šventojo atleidai arba ramus vakaro prisėdimas prie močiutės staltiese užtiesto stalo. Puodelyje geltonuos gudobelių arbata, nuo šaukšto tekės šviežias medus, burnoje tirps sūrio gabalėlis. Pavargusios tavo rankos keliaus per staltiesę kaip per žemėlapi, trumpam stabtels ties prisiminimų stotelėmis, paskui, tarsi prie neužbaigto darbo, sustos palietę tavo žmogaus ranką, kad ją paglostytų. Tas artumas nudiegs širdį, paskui atvers lūpas ir vakaro prieblandoje pasigirs dviejų žmonių kuždesys. Mes nežinome, apie ką šnabždės vyras ir moteris. Mums to ir nereikia žinoti. Svarbu žinoti tai, jog degant baltoms kaštonų žvakėms po visų negandų dar esame gyvi, dar reikalingi vienas kitam.

Šiame numeryje:

2–3 p. „Galimybės ir pokyčiai Rambynos regioniniame parke bei grėsmės jo aplinkoje“

4–5 p.

„Nemunas – tarptautinės geografijos nakties akiratyje“

Galimybės ir pokyčiai Rambyno regioniniame parke bei grėsmės jo aplinkoje

Diana MILAŠAUSKIENĖ,
direktorė

2021 metai judrūs ir viltingi Rambyno regioniniam parkui. Vieni pradedę ar prasidėsiantys projektai leidžia numanyti, kad artimiausiu metu parke bus žymių teigiamų pasikeitimų, leisiančių patogiau judėti, plačiau apžvelgti, daugiau išsaugoti. Kiti – verčiantys nerimauti, ar pavyks išsaugoti tai, ką gamta ir žmogus sukūrė per tūkstantmečius...

Jau nuo 2019 metų Rambyno regioninio parko direkcija drauge su partneriais iš Klaipėdos universiteto, Lenkijos, Švedijos, Danijos, Vokietijos dalyvauja 2014–2020 metų Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo Interreg V-A Pietų Baltijos bendradarbiavimo per sieną programos projekte „Dvarų paveldo vertės didinimas per turizmo plėtros priemones Pietų Baltijos regiono kaimo vietovėse“. Tai daugiau turizmo marketingo projektas, bet Rambyno regioniniame parke yra vykdomi ir nedidelės apimties tvarkymo darbai, siekiant pritaikyti lankymui U. Lachauer knygoje „Rojaus kelias“ aprašytą istorinę vietą Bitėnų kaime ir Šereišklaukio dvaro sodybą. Tuo tikslu Bitėnuose jau 2019 m. įrengtas teminis pėsčiųjų takas palei Bitės upelį, užžiedinant pasivaikščiojimą Bitėnų kaimo centre tarp M. Jankaus muziejaus, Bitės upelio, minėtos knygos herojės E. Grigolaitytės-Kondratavičienės istorinės sodybos ir Bitėnų baltųjų gandrų kolonijos.

To paties projekto lėšomis Šereišklaukio dvaro sodyboje tvarkoma buvusių dvaro rūmų vieta ir greta esanti senoji dvaro liepa, pašalinti bešeimininkiai statiniai dvaro sodybos centrinėje dalyje, išryškinama kraštovaizdyje Kopolyčkalnio link vedanti ilgoji medžių alėja, simboliškai pažymima buvusios dvarininkų koplyčios vieta Kopolyčkalnyje, įrengiama minimali informacinė infrastruktūra sutvarkytose dvaro vietose, leisianti parko svečiams savarankiškai apžvelgti vertingiausias dvaro vietas. Taip pat planuojama įrengti informacinius įrenginius prie Vilkyškių dvaro bei prie Rambyno regioninio parko Lankytojų centro.

Nuo 2021 m. vasario mėnesio vykdomi tvarkybos darbai Ram-

D. Milašauskienės nuotr.

Naujinami Rambyno kalno laiptai

byno regioninio parko Rambyno kraštovaizdžio draustinyje, finansuojami iš projekto Nr. 05.4.1-APVA-V-016-01-0008 „Kraštovaizdžio vertybių apsauga ir pritaikymas pažinti (I)“. Projekto vykdytojas: Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos. Šis Projektas vykdomas pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 5 prioriteto „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ 05.4.1-APVA-V-016 „Saugomų teritorijų ir valstybinės reikšmės parkų tvarkymas, pritaikymas lankymui“, finansuojamą iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų Regioninės plėtros fondų lėšų. Tvarkybos darbus vykdo UAB „Apastata“ iš Tauragės, juos numatoma pabaigti iki 2021 m. rudens. Projekto metu atnaujinama pagrindinė Rambyno kalno apžvalgos vieta ir pagrindiniai statieji laiptai nusileidi-

mui Nemuno link, svarbiausiose Rambyno kraštovaizdžio draustinio vietose įrengiami informaciniai ir mažosios architektūros elementai: informaciniai stendai, atokvėpio vietos, riboženkliai, nuorodos, laipteliai, lieptelis, atitvėrimo ir maskavimo sienelės šiukšlių konteineriams bei biotualetams.

Artimiausioje ateityje taip pat nusimato Rambynkelio, jungiančio svarbiausias Rambyno kraštovaizdžio draustinyje lankymui pritaikytas vietas, atnaujinimas. 2020 metais Pagėgių savivaldybės parengti techniniai projektai, pasirašyta partnerystės sutartis dėl kelio remonto darbų finansavimo tarp Rambyno regioninio parko direkcijos ir šio kelio valdytojo – Pagėgių savivaldybės administracijos, bei faktas, kad jau dalinai gautos tikslinės programinės lėšos, leidžia numanyti, kad per artimiausius 2–3 metus apie

Galimybės ir pokyčiai Rambyno regioniniame parke bei grėsmės jo aplinkoje

Atkelta iš 2 p.

2,3 kilometro ilgio Rambynkelių dangą bus asfaltuota, o prie lankomiausių vietų – ant Rambyno kalno ir Bitėnų-Užbičių kapinėlių – bus įrengtos patogios automobilių pastatymo vietos.

Keletą mažesnių tvarkymo darbų šį pavasarį Rambyno regioninio parko direkcija atliko savo darbuotojų jėgomis ir bendradarbiaudama su Vilkyškių seniūnija: nuo plastiko ir stiklo šiukšlių buvo išvalytas Šereiklaukio dvaro rūsys, surinktos nuodingos asbestinio šiferio duženos Šereiklaukio dvaro prieigose. O Šereiklaukio piliakalnio papėdėje ir Šereiklaukio kaimo apžvalgos bokšto aplinkoje pašalinti apžvalgai trukdantys beužaugantys menkaverčiai medžiai ir krūmai.

Intensyviai remontuojamas rajoninės reikšmės kelias nuo Šereiklaukio iki Vilkyškių. Rambyno regioninio parko direkcija 2020 metais, bendradarbiaudama su šiuo darbų projektu rengėjais, o 2021 metais – su statybos darbus atliekančiomis organizacijomis, deda visas pastangas, kad vienas seniausių istorinių krašto kelių, jungusių Ragainę su Žemaitija, atnauji-

D. Milišauskienės nuotr.

Vėl atvertas kraštovaizdis nuo Šereiklaukio kaimo apžvalgos bokšto

namas neprarastų savo unikalumo ir natūraliai iškomponuotų į išpūdingą Šereiklaukio architektūrinio ir Vilkyškių geomorfologinio draustinių kraštovaizdį. Didžiausia užduotis, kad išliktų kelio nuolydžiai, vingiai, plotis ir pakelės želdinių fragmentai.

O į šiaurės pusę nuo Rambyno regioninio parko, kitapus kelio 141, planuojama didelė vėjo jėgainių parko plėtra. Dalyvaujama šios numatomos veiklos poveikio aplinkai

vertinimo procedūrose Rambyno regioninio parko direkcija siekia, kad planuojamos ypač aukštos ir galingos vėjo jėgainės per arti nepriartėtų prie parko ribos ir nedominuotų kraštovaizdyje. Kad žvalgantis nuo įrengtų apžvalgos vietų, paveldo teritorijų ir objektų bei pagrindinių turizmui naudojamų kelių, galėtume gerėti natūraliais gamtiniais ir per istoriją žmogaus sukurtais kultūriniais kraštovaizdžiais.

D. Milišauskienės nuotr.

Siekama išsaugoti medžių alėjos fragmentus prie remontuojamo kelio Vilkyškiai–Šereiklaukis

D. Milišauskienės nuotr.

Išardytų bešeiminių statinių liekanos Šereiklaukio dvare

Nemunas – tarptautinės geografijos nakties akiratyje. Nuo Jūros upės žiočių iki Rambyno

Ingrida KUPERSKIENĖ,
vyr. specialistė

Kiekvienais metais balandžio 9 d. organizuojama tarptautinė geografijos naktis. Šia proga Lietuvos geografų draugija inicijavo akciją „Lietuva – Nemuno kraštas“. Prie renginio jungėsi ir Lietuvos saugomos teritorijos, „užaugusios“ prie Nemuno. Nuotolinio renginio metu buvo kalbama apie Nemuną ir gyvenimą prie jo, apie jo paslaptis, apie gamtos ir kultūros vertybes, rymančias jo krantuose, apie kraštovaizdį, kuriame Nemunas „iaustas“ ir išjaustas palei jį keliaujančių, tyrinėjančių ir juo besišauginančių. Konferencijoje „Mes prie Nemuno užaugę“ buvo kviečiama virtualiai pakeliauti Nemunu, aplankant ir užsukant į jo pašonėje išsikūrusias saugomas teritorijas: Dzūkijos nacionalinį

parką, Nemuno kilpą, Kauno marių, Panemunių, Rambyno ir Nemuno deltos regioninius parkus. Savo parkų vertybes ir kitas su Nemunu susijusias idomybes pristatė direktijų darbuotojai. Tai buvo puiki proga pakeliauti saugiai neišeinant iš namų žemyn upe nuo Dzūkijos iki Mažosios Lietuvos. Rambyno regioninio parko direktija kvietė pažinti Nemuną nuo Jūros upės žiočių iki Rambyno kalno.

Nemuno atkarpa, esanti Rambyno regioninio parko teritorijoje, prasideda nuo Jūros upės ir Nemuno santakos ir tęsiasi iki garsiojo Rambyno kalno. Maždaug prieš 13–14 tūkst. metų ledyno plaštaka slinko iš Vakarų. Sustojusi Karšuvos žemumos prieigose ji savo pakraštyje paliko iškilumos ruožą, vadinamą Vilkyškių kalvagūbriu. Ledyno tirpsmo pradžioje Nemunas neskalavo Rambyno papėdės, nes susidaręs

Vilkyškių kalvagūbris ledyno tirpsmo vandenis į Baltijos jūrą nukreipė tekėti Jūros–Šešupės–Įsručio–Priegliaus kloniu. Tačiau po kiek laiko susitelkę ledynų tirpsmo vandenys pralaužė Vilkyškių kalvagūbrį ties Ragaine ir tiesesniu keliu nuplukdė į Baltijos jūrą gausiai nuo ledyno pakraščio plūtančius vandenį. Vandens pratakos vietoje Nemuno vagoje susiformavo vaizdingas Ragainės vingis.

Pasitraukus paskutiniam ledynui iš vakarinės Lietuvos dalies, šiame krašte pradėjo kurtis pirmieji žmonės – klajokliai elnių medžiotojai. Patogi geografinė padėtis – t. y. Nemuno ir Jūros upių artumas – lėmė intensyvių senovės baltų genčių judėjimą ir jų kultūrų maišymą šioje vietoje. Rambyno apylinkėse išsikūrė etninė grupė,

Nukelta į 5 p.

Nemuno ir Merguvos santaka

Nemunas – tarptautinės geografijos nakties akiratyje. Nuo Jūros upės žiočių iki Rambyno

Atkelta iš 4 p.

ryškiai išsiskyrusi savo kultūra iš gretimų genčių. Istoriniuose šaltiniuose ji minima skalvių vardu. Manoma, kad Rambyne buvo dvasinis skalvių centras. Archeologiniai radiniai liudija skalvius išsiskyrus iš kaimyninių genčių turtingumu. Tą akivaizdžiai nulėmė gyvenimas šalia Nemuno, tuomet buvusio pagrindiniu prekybos keliu. Nemunu per skalvių kraštą keliavo kitų kraštų pirkliai, manoma, kad skalvių gentis palaikė ryšius net su vikingais, arba normanais, nes kaimynuose, randama skandinaviskų kalavijų. Ilgą laiką skalviai kariavo su kryžiuočių ordinu, kurie persikėlė per Nemuną veržėsi į Žemaitiją. Visais laikais svarbūs buvo vandens keliai. Po 1422 m. Kryžiuočių ordino ir LDK pasirašytos Melno sutarties Nemuno žemupys atiteko ordinui. Apie 500 metų Nemunas ties Rambynu tekėjo Prūsijos teritorijoje, istorinėje lietuvių žemėje, kuri vadinta Mažąja Lietuva.

Nemunas, rieddamas kilpa, ilgai niu nuslinko Ragainės link palikdamas užliejamą salpą ir daugybę senvaginių ežerų. Garsiausias ir didžiausias jų – Merguva. Merguvos senvagnis ežeras telkšo į pietus nuo Bitėnų, beveik lygiagrečiai Nemunui ir šiauriniu galu jungiasi su juo. Merguvos plotas 40 ha, ilgis 3,2 km, vidutinis plotis – 120 m. Toliau Šereiklaukio link tarsi jos tęsinys driekiasi Bitežeris, o per potvynius abu ežerai susilieja. Dalis pievų tarp Merguvos ir Nemuno seniau priklausė Ragainės klebonijai, tad XVI a. viduryje prižiūrėti šienapjūtę savo valdose čia tikriausiai atvykdavo ir Martynas Mažvydas, tuo metu kunigaivys Ragainėje. Panemunių pievose ganytos karvės duodavo labai kokybišką pieną, kurio sudėtis nulėmė puikią sviesto ir sūrinių kokybę, todėl XIX a. ypač išpopuliarėjo pienininkystė. Rambyno apylinkėse buvo steigiamos pieninės ir sūrinės, o Tilžės turguje sviestą ir sūrį urmu supirkdavo iš Prūsijos gilumos atvykę pirkliai.

Rambyno kalno papėdėje, dešiniajame Nemuno krante, įsikūręs Bitėnų kaimas, kadaise priklausęs Ragainės parapijai. Žinios apie šį kaimą siekia net XVI a. vidurį. Bitėniškiams Nemunas buvo ypač svarbus. Šis kaimas nuo seno buvo Ragainės priemiestis,

Nemuno vingis ties Bitėnais

aprupinantis miestą žuvimi. Daugelis bitėniškių turėjo valtis, skirtas žvejoti, plaukti per upę į pamaldas Ragainėje, į prekybos, aptarnavimo įstaigas, į mokyklą pristatyti vaikus. Be to čia veikė pastovi perkėla, jungusi abu Nemuno krantus. Šalia perkėlos veikė karčiama, kurioje lankytojų netrūko. Čia dažnai apsistodavo sielininkai. Ties Bitėnais buvo patogioji vieta, kur srovė lengvai priplukdydavo sielį prie smėlėto kranto. Sieliai buvo plukdomi tik dieną, nes tamsoje grėsė pavojus užplaukti ant seklumos. Vakare sielininkai apsistodavo patogiose vietose, o sielius priširdavo prie krante įkastų stulpų. Bitėnai būdavo paskutinė poilsio vieta prieš Tilžę, kur baigdavosi dalies sielių kelionė. Čia jie būdavo išardomi, ištraukiami iš vandens ir parduodami perdirbimui. Atvykėlių iš Nemuno aukštupio elgesys skyrėsi nuo vietos gyventojų tradicijų. Vietiniai gyventojai, bendraudami su jais, vykdė tarsi savotišką kultūrų integraciją. Pasirodo, kad tos pačios lietuviškos dainos buvo dainuojamos Dzūkijoje ir Nemuno žemupio kaimuose.

Suregulius vidaus vandens kelius nuo Smalininkų pro Rambyną iki Berlyno galėjo plaukti 600 tonų talpos krovininiai laivai. XVII – XIX a. buvo tiesinta ir gilinta Nemuno vaga, tvirtinami krantai. Tarpukariu keleiviniai ir krovininiai garlaiviai iš Tilžės per Ragainę iki Šilėnų nuplaukdavo per 3,5–5 valandas. Vasarą tokie garlaiviai kursavo 2–3 kartus per dieną. Garlaiviai plaukdavo ir iš Kauno, sustodami Bitėnuose. Poilsiautojus į Rambyną ir Bitėnus atveždavo išnuomoti laivai.

Ties Bitėnais Nemunas iširemia į pietvakarinį Vilkyskių kalvagūbrio kampaną, kuris priverčia jo vagą vėl daryti staigų posūkį ir nukreipia į vakarus. Ši Nemuną suvaldžiusi aukštumos kraštą ir vadiname Rambyno kalnu, nors kalno tikraja to žodžio prasme čia seniai nebėra. Nemuno srovė nusinešė didžiąją kalno dalį. Išlikusi pakilumos dalis prasidėjus tautiniam atgimimui tapo įvairių švenčių ir susibūrimų vieta, turėjusia didelę įtaką Mažosios Lietuvos kultūriniam gyvenimui. Nuo 1884-ųjų kone kasmet ant Rambyno kalno buvo rengiamos Rasos-Joninių šventės. Jas organizuodavo žymūs Mažosios Lietuvos kultūrininkai: Vydušas, Martynas Jankus, Dovas Zaučius ir kiti. Šventėse dalyvaudavo „Birutės“ bendrijos, Tilžės lietuvių giedotojų draugijos nariai, vietiniai ir iš toliau atvykę lietuvininkai. Dažnai švenčių dalyvius Nemunu atplukdydavo garlaiviai.

Pergyvenęs karus ir okupacijas, užauginęs savo pakrantėse ne vieną lietuvininkų kartą Nemunas tarsi stiprybės simbolis, ramiai tekėdamas, leidžia grožėtis jau didžiąją dalį savo didybės praradusiais, bet dar ne taip seniai klestėjusiais Tilžės ir Ragainės miestais, kurie kadaise priklausė Mažajai Lietuvai. Šiuo metu Nemunas Rambyno regioniniame parke – tai neatsiejama išpūdingo kraštovaizdžio ir kultūrinio bei istorinio palikimo dalis. Vaizdu į Nemuną parko lankytojai gali grožėtis įrengtose regyklose ir apžvalgos bokštuose, o istorijos vingiuose nepasiklysti padeda miško apsuptyje, Nemuno pakrantėje įsikūrus Rambyno regioninio parko lankytojų centras, kuriame laukiami visi norintys sužinoti apie šio krašto istorijos, kultūros ir gamtos išskirtinumą.

Rambyno regioninis parkas sužavėjo gidus iš visos Lietuvos

Giedrė KLIMAŠAUSKAITĖ,
vyresn. specialistė

Vaikstant po Rambyno regioninį parką galima pamatyti labai daug: pradedant mūsų didenybe Rambyno kalnu, Jankaus muziejumi, Mažosios Lietuvos panteonu – Bitėnų kapinaitėmis, o vasaros metu ir gandrų kolonija, baigiant direkcijoje išikūrusiu lankytojų centru ir jame esančia ekspozicija.

Ne vienerius metus dirbdama parko direkcijoje stebėjau kolegų darbą, žavėjaisi jų žiniomis ir su didžiausiu malonumu klausydavau jų pasakojimų apie parko vertybes, istoriją. O ji – gili ir tikrai išpūdinga.

Vedama noro ne tik dar daugiau sužinoti apie parką, kuriame dirbu, bet ir galimybė atraktyviai jį pristatyti parko lankytojams, nusprendžiau prisijungti prie Gidų kursų, organizuojamų Turizmo rinkodaros asociacijos ir tapti patentuota gide. Prie kursų šį pavasarį prisijungėme drauge su darbo kolege Ingrida Kupskiene.

Gidų kursai – intensyvūs. Jų metu gauname labai daug teorinių žinių, o dalyvaudami ir patys vesdami ekskursijas mokomės jas pritaikyti praktikoje. Kolegų ekskursijų jau klausėme Vilniuje, Alytuje, Druskininkuose. O gegužės 22 dieną visa naujų gidų grupė lankėsi Ramby-

Bitėnų kapinaitėse prie kenotafo K. Donelaičiui

no regioniniame parke. Aš ir kolegė Ingrida visą dieną vedžiojome jus po parką ir netoliese esančias apylinkes bei pasakojome įdomiausias mums žinomas istorijas. Ekskursijų metu gidų kursų dalyviai susipažino su Mažosios Lietuvos gražiausiomis ir švenčiausiomis vietomis, taip pat ir su dabar tvarkoma Šereiklaukio dvaro sodyba.

Stovėdama ant Rambyno kalno dar šiek tiek jaudinausi. Tai buvo pirmasis mūsų ekskursijos taškas. Pirmo-

ji mano vedama ekskursija kolegoms. Neslėpsiu – jaudulys kilo iš noro papasakoti viską, ką iki šiol esu apie jį girdėjusi ir pristatyti mūsų Rambyną kaip aštuntąjį pasaulio stebuklą. Nes man jis toks ir yra.

Jankaus sodyboje ekskursijos dalyviai grožėjosi paveikslų sodu ir ten esančiais paveikslais, šnekučiavomės apie M. Jankaus gyvenimą ir jį lydėjusius įvykius. Eidami 2019 metų rudenį netoliese įrengtu taku „Rojaus kelias“ turėjome galimybę pasišnekučiuoti su kolegomis ir aptarti įdomiausius Mažosios Lietuvos Paveikslų sode po atviru dangumi esančius paveikslus.

O prie Rambynkelio prigludusiose Bitėnų-Užbičių kapinaitėse, atrodo, sustojo laikas. Čia tvyranti ramybė ir vos girdimas medžių ošimas visus privertė sustoti ir išiklausyti ne tik į supančią gamtą, bet, atrodo, ir į šalia stovintį Vydūną. Tik išėjus pro mažuosius kapinaičių vartelius kolegoms apibėrė klausimais. Atrodė, kad, stovint kapinaitėse, net kalbėti neįjauku buvo...

Na ir, žinoma, ekskursijos vainikas – tradicinės Mažosios Lietuvos vestuvės, kurias inscenizavome Rambyno regioninio parko lankytojų centre, visiems pakėlė nuotaiką visam likusiam vakarui.

Džiaugiuosi turėdama tokią galimybę – ne tik įgyti naujų žinių apie kitus Lietuvos miestus ir miestelius, bet ir būti tuo žmogumi, kuris apie Rambyno regioninio parko vertybes, istoriją, įdomybes gali papasakoti ir čia atvykstantiems žmonėms.

Gidų kursų dalyviai

Kelionė panemuniais Rambynų regioninio parko perimetru

V. Klimantavičiaus nuotr.

Vaizdas nuo Rambynų į Vorpilės kalną

Vaidotas KLIMANTAVIČIUS,
vyr. specialistas

Jei panorėtumėte apkeliauti Rambynų regioninio parko perimetrus, spėliotumėte, ar pavyktų tai padaryti akių galia, ar tektų kliautis kojomis. Paaiškėtų, kad kelionė bus mišri. Ne vien todėl, kad parkas nemažas, o tarp regyklų – apžvalgos bokštų, aikštelių, kitų aukštumų, ar šiaip atvirų vietų – mintimi nepersikelti. Nors tokių vietų daugiau kaip pusantro tuzino, akimis nuo jų viso parko neapreptumėte. Na, ir gerai, bet kiek jėgos leis. Buvusio Bardėnų kaimo malūno vieta ir apžvalgos bokštas – tinkamiausia vieta kelionės pradžiai. Horizontai ir perspektyvos čia nebus kaip kitose vietose. Pirmiausia galite pasigąsdinti perspektyvomis laike: jums prieš akis išdygs dvidešimt vėjo jėgainių, o šiomis veikėjomis apžvalga turtingiausia būtent čia, ir tik dešiniajame Nemuno krante. Paties Nemuno nepamatysite, tačiau horizontai tolimesniais, akimis ieškant aukštų orientyrų, kairiajame krante: pietvakarių (iki 8,6 km atstumu) ir vakarų kryptimis matomi aukščiausi Tilžės miesto statiniai, geležinkelio (Tilžė–Klaipėda) atkarpa iki Mikytų miško. Šiaurės vakarų, šiaurės ir šiaurės rytų kryptimis matomi kaimai, o iki 7 km atstumu išterpę dvidešimties vėjo jėgainių šmėkščiojantys spragai horizontams pridės nenatūra-

laus judesio. Šią vietą aplankėte, vilką kojos peni, ir jūs jau žymiausioje parko regykloje – Rambynų kalno apžvalgos aikštelėje. Jus pasitinka aukštos tiesios pušys ir nuo aukšto slėnio krašto matomas turiningas Nemuno slėnio peizažas vakaruose ir pietuose. Priešingame krante virš lygumos iškilęs Vorpilės kalnas, Rusijos pusės vadinamas Tvirtovės kalnu. Medžiais apaugęs kalnas ne pats aukščiausias apylinkėse, tačiau nelabai nusileidžia Rambynui (nuo čia galite išbandyti kelionę mintimis, pasitelkę <https://peakvisor.com>).

Kita stotis po neilgo pasivaikščiojimo – apžvalgos aikštelė „Ant Nemuno kranto“. Apžvalga bus nukreipta į pietus, sieks pietrytinį Bitėnų kaimo pakraštį ir atsirems į Bitėnų mišką, dešinią Nemuno slėnio šlaitą, Ragainės vingio hidrografinį draustinį, regimą iki 7 km atstumu, Lietuvos ir Europos Sąjungos sieną.

Toliau maršrutu – apžvalgos aikštelė „Prie direkcijos“. Miškas leis apsižvalgyti tik pietų kryptimi, bet žvilgsnis pajus, kad, nors atstumą nukeliate trumpą, Vilkyškių kalvagūbrio iškyša Ragainės vingyje jau arčiau.

Žvalgymuisi nuo Nemuno kranto ties Bitėnų kapinėmis vieta randama einant pramintu taku, tiesiog, kur Nemuno slėnio šlaitai stačiasi, takų nėra daug. Bet einant esančiu arčiausiai staus kranto, randama apžvalgos aikštelė su stendu „Apie

potvynius“. Iš šios vietos vėl matysite tolimesnes lankymo vietas. Apžvalga siekia pietrytinį Bitėnų kaimo pakraštį ir atsiremia į Bitėnų mišką, dešinią Nemuno slėnio šlaitą, Ragainės vingio hidrografinį draustinį, kuris regimas maždaug 5,7 km atstumu, valstybės sieną. Gerai matoma Merguvos ežero ir Nemuno santaka. Už 5,2 km pietryčiuose matomas Rambynų regioniniame parke aukščiausias Abšriūtų kalnas, esantis Ragainės vingyje, Bitėnų miške (<https://peakvisor.com/peak/absriut-kalnas.html>). Pietiniame vaizde didelę dalį užima Nemuno kairiojo kranto krūmynai.

Toliau paėjus tuo pačiu miško takeliu Bitėnų link kita stotis – Nemuno pakrantė (prie Bitėnų baltųjų gandrų kolonijos). Nusileidus nuo aikštelės su suoleliais, pasižvalgoma po pavasarinio potvynio užliejamą ganyklą, pietuose matomi aukščiausi Ragainės miesto statiniai, valstybės sienos stulpas, pietvakariniame vaizde didelę dalį užima Nemuno kairiojo kranto krūmynai. Eiti toliau reikės gatve per Bitėnų kaimą iki poilsiavietės. Ji ant pirmos Nemuno terasos, kuri čia plati, neaukštai iškilusi virš pavasarinio potvynio užliejamos salpinės terasos. Vietą pažinsite iš medinės rekreacinės įrangos. Čia galima pasėdėti po stogu, jei užklumpa saulė ar lietus.

Kelionė panemuniais Rambyno regioninio parko perimetru

Atkelta iš 7 p.

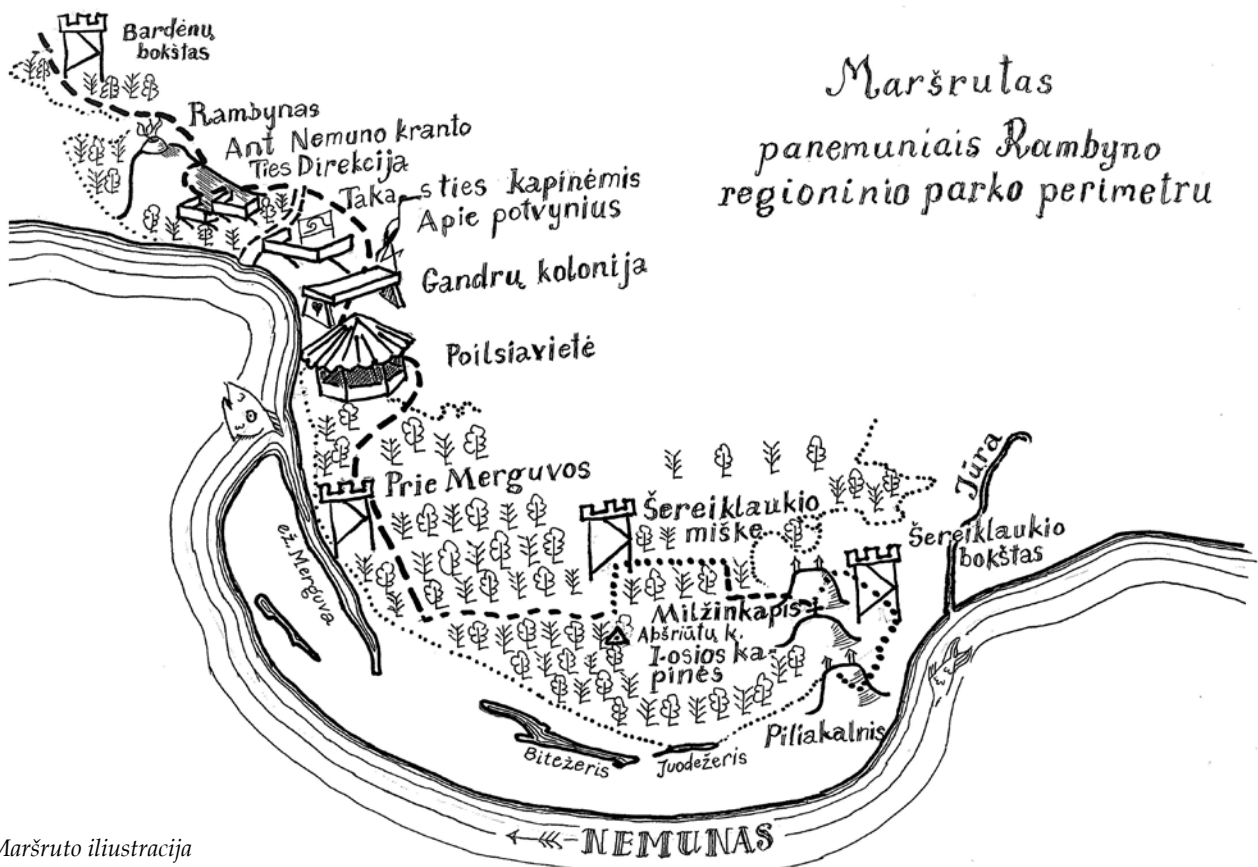
Tarp Bitėnų miško ir Merguvos ežero įsiterpusiu žvyreliu 4229 tęsiama kelionė į apžvalgos bokštą prie Merguvos ežero. Užlipus į apžvalgos bokštą, už nugaros palikus tankų jaunų pušų šakų nėrinį, atsiveria plati panorama. Horizonte Rusijos federacijos kraštovaizdis mišrus: ir urbanistinis, ir su medžių danga. Apžvalgos bokšto geografinė padėtis patogi ir leidžia nesunkiai rasti akimis Ragainės miesto pilies griuvėsius, bažnyčios bokšto smaile – tai pietvakariuose beveik vienoje linijoje su didžiausiu kaminu. Tame pat krante vakarų pietvakariuose dunkso jau matytas, tik gerokai nutolęs Vorpilės kalnas. Ir be šių objektų galima išbandyti regėjimo aštrumą, skaičiuojant kaminus ir aukštos įtampos elektros linijos atramas, akimis atrasti Skalvakalnį. Šiaurės

vakaruose, visai prie medžių sienos, vaiduokliška iškils (jei naudositės žiūronais) šešios vėjo jėgainės.

Apžvalgos bokštą Šereiklaukio miške rasti bus nelengva, bet tikrai verta. Kraštovaizdžio ypatumas atsiskleidžia ankstyvą pavasarį, nes skirtingi miško ardai, medžių ir krūmų rūšys, sulapoja ne vienu metu, pro plikas medžių šakas matosi jau sužaliavę krūmai ir visžaliai spygliuočiai. Vasarą vaizdas suvienodėja. Šiauroje miško properšoje rytų kryptyje, per dangaus atspindžius Nemune, atsiveria tolimas, nieko negožiamas horizontas, nubrėžiamas medžių viršūnių Karšuvos girioje, ryškia dieną matoma net Nemuno santaka su Šešupe. Apžvelgus apylinkes, iš bokšto galima išeiti kitu keliu nei iki jo ateita, tuo būdu susidaro įdomus, nors ir ilgas maršrutas. Atsidūrę Jūros

upės dešiniojo kranto pievose (prie Šereiklaukio miško) rasite dvi panašaus dydžio kalvas, kurios matomos tarpusavyje. Tai Šereiklaukio kaimo evangelikų liuteronų pirmosios senosios kapinės, kur tik vienišas akmuo vidury kalvos žymi, kad tai kapų kalva. Ir Šereiklaukio kapynas, vadinamas Milžinkapiu. Nuo jo Šereiklaukio kaimo apžvalgos bokštą irgi galima pastebėti. Lankantis bokšte toliausias vaizdas atsiveria kryptimi nuo šiaurės šiaurričių iki pietryčių – matoma Jūros ir Nemuno santaka, toli ižiūrimas Nemuno slėnis. Kitomis kryptimis akis pasitinka įvairių kliūčių ruožas. Toliau, vingiuotu maršrutu, pasieksite Šereiklaukio pirmąjį piliakalnį. Akims nuo jo plačiai atsiveria Ragainės vingio pievos.

Tokia kelionė parko perimetru daili, kurią nubrėžė Nemunas.

Maršruto iliustracija

Maršruto iliustraciją parengė V. Klimantavičius

Rėmėjai: VšĮ „Vorutos“ fondas.

Informaciniai rėmėjai: www.voruta.lt ir Lietuvos istorijos žurnalas „Voruta“.

Redakcinė kolegija: Diana Milašauskienė – vyriausioji redaktorė, Eugenijus Skipitis – techninis redaktorius, Drautis Brazauskas, Marytė Gečienė, Birutė Žemgulinė, Juozas Vercinkevičius.

© Rambynas, 2021. Rengėjas (leidėjas) – Rambyno regioninio parko direkcija. Adresas: Nemuno g. 4, Bitėnų kaimas, LT-99265, Pagėgių savivaldybė, www.rambynoparkas.lrv.lt el. paštas info@rambynoparkas.lt, tel./faks. 8 441 40 640. Apimtis 1 sp. l. Tiražas 500 egz. Leidžiamas viena kartą per pusmetį. Vyr. redaktorė Diana Milašauskienė. Spaudai rengė VšĮ „Vorutos“ fondas: Jurgita Jakienė (maketuotoja), el. paštas vorutosfondas@voruta.lt. Spausdino UAB „Saulės titnagas“, Vasario 16-osios g. 52, LT-76291 Šiauliai.